

**PODLASKI URZĄD WOJEWÓDZKI
w BIAŁYMSTOKU
15-213 Białystok, ul. Mickiewicza 3**

PS-I.431.5.20.2015.KK

**Pan
Piotr Torbicz
Kierownik
Miejskiego Ośrodka Pomocy
Społecznej w Zabłudowie**

**ul. Rynek 8
16-060 Zabłudów**

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 186 pkt 3 lit. a tiret 2 ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej (Dz. U. z 2015 r., poz. 332 z późn. zm.), zwanej dalej ustawą, pracownicy Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku:

- 1) Katarzyna Kuprianowicz-Spirydonow – główny specjalista (leg. sł. nr 22/2015),
- 2) Małgorzata Osipowicz – główny specjalista (leg. sł. nr 21/2015)

w dniach 23 i 25 listopada 2015 r. przeprowadzili kontrolę w Miejskim Ośrodku Pomocy Społecznej w Zabłudowie (zwanym dalej: MOPS w Zabłudowie, Ośrodkiem), w zakresie pracy z rodziną przeżywającą trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczej, prowadzonej przez asystenta rodziny w okresie od 1 stycznia 2014 r. do dnia kontroli (upoważnienie do przeprowadzenia kontroli Nr 1/2015, znak PS.I.431.5.20.2015.MO, z dnia 9 listopada 2015 r. wydane z upoważnienia Wojewody Podlaskiego przez p. Katarzynę Mularz – Zastępcę Dyrektora Wydziału Polityki Społecznej Podlaskiego Urzędu Wojewódzkiego w Białymstoku).

Zgodnie z § 13 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli (Dz. U. z 2015 r., poz. 1477) ustalenia dokonane w trakcie kontroli opisuje się w wystąpieniu pokontrolnym.

Wykonywanie zadań przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabłudowie w kontrolowanym zakresie ocenia się pozytywnie z nieprawidłowościami.

Wyjaśnień w trakcie kontroli udzielał p. Piotr Torbicz – kierownik MOPS w Zabłudowie. Rozmawiano także z asystentem rodziny – p. Izabellą Bartoszewską-Leoszką oraz pracownikami socjalnymi – Danutą Matysewicz i Ewą Żukowską, zatrudnionymi w MOPS w Zabłudowie.

Kontrolę wpisano do książki kontroli MOPS w Zabłudowie pod pozycją numer 1.

Oceny skontrolowanej działalności dokonano na podstawie następujących ustaleń:

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Zabłudowie realizuje zadania wynikające z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej na podstawie § 5 pkt 11 Statutu Ośrodka, stanowiącego załącznik Nr 1 do uchwały Nr XXXIII/273/2014 Rady Miejskiej w Zabłudowie z dnia 27 sierpnia 2014 r. Zgodnie z § 7 pkt 11 Statutu, do zadań Ośrodka należy *realizacja zadań wynikających z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej w formie asystenta rodziny.*

akta kontroli str. 13-24

Zgodnie z Regulaminem Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabłudowie, wprowadzonym Zarządzeniem Nr 2/2014 Kierownika MOPS w Zabłudowie z dnia 14 września 2014 r., w Ośrodku wyodrębnia się stanowisko pracy: *asystent rodziny*. Zgodnie z Regulaminem, asystent

rodziny m.in. określa wspólnie z rodziną problemy występujące w rodzinie, motywuje ją do współpracy, wspiera, informuje o możliwości skorzystania z pomocy i usług innych instytucji, prowadzi dokumentację (dziennik wizyt w środowisku i pracy z rodziną, plany pracy i pomocy rodzinie), sporządza sprawozdania z zakresu prowadzonych zadań, współpracuje z pracownikiem socjalnym w zakresie podjętej pracy z rodziną i pomocy w rozwiązywaniu problemów, monitoruje i wspiera proces zmian.

akta kontroli str. 25-42

W okresie objętym kontrolą w MOPS w Zabłudowie zatrudniano w ramach stosunku pracy łącznie trzech asystentów rodziny. Byli to:

- 1) asystent rodziny I zatrudniony w okresie od 28.04.2014 r. do 31.12.2014 r., spełniający warunki określone w art. 12 ust. 1 pkt lit a ustawy (posiadający wykształcenie wyższe na kierunku pedagogika),
- 2) asystent rodziny II zatrudniony w okresie od 16.02.2015 r. do 30.04.2015 r. oraz od 04.05.2015 r. do 31.07.2015 r., niespełniający warunków określonych w art. 12 ust. 1 pkt 1 lit. b ustawy (posiadający wykształcenie wyższe na kierunku filologia polska – wyższe wykształcenie nie zostało uzupełnione szkoleniem z zakresu pracy z dziećmi lub rodziną lub studiami podyplomowymi obejmującymi zakres programowy ww. szkolenia określony w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 9 grudnia 2011 r. w sprawie szkoleń na asystenta rodziny (Dz. U. Nr 272, poz. 1608), nieudokumentowano również co najmniej rocznego stażu pracy z dziećmi lub rodziną),

akta kontroli str. 87-96

- 3) asystent rodziny III zatrudniony w okresie od 15.09.2015 r. do nadal, tj. na dzień kontroli, zgodnie z umową obowiązującą do 30.11.2015 r., spełniający warunki określone w art. 12 ust. 1 pkt lit a ustawy (posiadający wykształcenie wyższe na kierunku socjologia) oraz w art. 12 ust. 1 pkt 2, 3, 4 ustawy, co zostało potwierdzone oświadczeniem.

W przedłożonych do kontroli aktach asystentów rodziny I i II stwierdzono brak potwierdzenia spełniania warunków, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 2, 3, 4 ustawy.

Praca asystentów rodziny nie była łączona z wykonywaniem obowiązków pracownika socjalnego na terenie gminy Zabłudów (art. 17 ust. 3 ustawy). Asystenci nie prowadzili postępowań z zakresu świadczeń realizowanych przez gminę (art. 17 ust. 4 ustawy) – jako potwierdzenie do kontroli przedłożono zakresy czynności, odpowiedzialności i uprawnień asystentów z 25.04.2014 r., 16.02.2015 r. oraz 15.09.2015 r.

akta kontroli str. 80-82,84-86, 98-100

Stwierdzono, że asystentowi rodziny II podejmującemu pracę od 04.05.2015 r. nie opracowano zakresu czynności, odpowiedzialności i uprawnień.

W większości zakresy czynności, odpowiedzialności i uprawnień obejmują zadania określone w art. 15 ust. 1 ustawy. Stwierdzono jednak w zakresach czynności powierzenie asystentom II i III zadania polegającego na dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej kierownikowi MOPS w Zabłudowie, nie rzadziej niż raz w miesiącu, natomiast art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy stanowi, że dokonywanie ww. oceny odbywa się nie rzadziej niż co pół roku. Asystentom rodziny II i III powierzono także prowadzenie terapii dla rodzin i rodziców, podczas gdy nie posiadają oni przygotowania do prowadzenia terapii.

akta kontroli str. 80-82,84-86, 98-100

Asystentowi rodziny I wystawiono legitymację Nr 2/2014 opatrzoną datą 03.06.2014 i podpisem Kierownika Ośrodka – wykorzystano wzór legitymacji pracownika socjalnego, stanowiący załącznik do rozporządzenia w sprawie rodzinnego wywiadu środowiskowego. Ustawa o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej nie przewiduje wydawania asystentom rodziny legitymacji uprawniającej do wykonywania pracy na tym stanowisku. Asystent rodziny zwrócił legitymację 31.12.2014 r., tj. z dniem zakończenia pracy na stanowisku asystenta rodziny w MOPS w Zabłudowie.

Asystenci wykonywali pracę w ramach stosunku pracy w systemie zadaniowego czasu pracy, zgodnie z art. 17 ust. 2 ustawy.

Asystenci rodziny podnosili swoje kwalifikacje w zakresie pracy z dziećmi lub rodziną, w szczególności przez udział w szkoleniach i samokształcenie, zgodnie z art. 12 ust. 2 ustawy. W okresie objętym kontrolą asystent rodziny uczestniczył w szkoleniu na temat zabezpieczenia dobra małoletnich dzieci odbieranych z rodzin, zorganizowanym 22.09.2015 r. przez Instytut Szkoleń i Analiz Gospodarczych SA z siedzibą w Warszawie.

akta kontroli str. 97

Asystenci rodziny korzystali również z literatury z zakresu pracy z rodziną oraz ze stron internetowych poświęconych tej problematyce.

akta kontroli str. 242

Podczas kontroli sprawdzono akta dwóch losowo wybranych rodzin objętych pracą asystenta rodziny od 19.05.2014 r. – rodzina I oraz od 01.10.2015 r. – rodzina II.

akta kontroli str. 109-148, 149-232

Wspieranie rodziny prowadzone w formie pracy z rodziną odbywało się za jej zgodą, wyrażoną na piśmie, i aktywnym udziałem, zgodnie z art. 8 ust. 3 ustawy.

Pracownik socjalny Ośrodka przeprowadzał w rodzinie przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych wywiad środowiskowy, na zasadach określonych w ustawie z dnia 12 marca 2014 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 163 z późn. zm.), następnie dokonywał analizy sytuacji rodziny (art. 11 ust. 1 i 2 ustawy). Po stwierdzeniu konieczności przydzielenia rodzinie asystenta rodziny, pracownik socjalny występował do Kierownika Ośrodka z wnioskiem (zawartym w kwestionariuszu rodzinnego wywiadu środowiskowego) o jego przydzielenie (art. 11 ust. 3 ustawy). Sąd Rejonowy w Białymstoku wnioskiem z dnia 03.08.2015 r. zwrócił się do MOPS w Zabłudowie o nadesłanie informacji, czy jest możliwe objęcie rodziny II opieką asystenta rodziny. Pismem z dnia 12.08.2015 r. poinformowano Sąd o braku możliwości objęcia rodziny wsparciem, ze względu na niezatrudnianie asystenta rodziny w tamtym okresie.

Praca z rodziną prowadzona była w miejscu jej zamieszkania, zgodnie z art. 14 ustawy.

Asystent rodziny opracował i realizował plan pracy z rodziną we współpracy z członkami rodziny, co zostało potwierdzone podpisami pełnoletnich członków rodziny. W sprawdzonych aktach brak potwierdzenia, że plan pracy z rodziną został opracowany i realizowany w konsultacji z pracownikiem socjalnym (art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy). Ponadto w planach pracy nie określono okresu ich obowiązywania oraz nie w każdym przypadku oznaczano je datą sporządzenia. Asystent udzielał rodzinom pomocy, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 4, 5, 6, 9 ustawy, zgodnie z indywidualnymi potrzebami rodziny. Pracę z rodziną asystent dokumentował poprzez sporządzanie notatek służbowych oraz prowadzenie karty wizyt w środowisku rodzinnym. Asystentom rodziny II i III powierzono, zgodnie z zakresami czynności, odpowiedzialności i uprawnień z dnia 16.02.2015 r. i 15.09.2015 r., zadanie polegające na dokonywaniu okresowej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie jej Kierownikowi MOPS w Zabłudowie, nie rzadziej niż raz w miesiącu – w skontrolowanych aktach stwierdzono brak okresowych ocen sytuacji rodziny sporządzanych zgodnie z ww. terminem.

W przypadku rodziny I objętej wsparciem od 19.05.2014 r. asystenci złożyli *sprawozdania półroczne z pracy asystenta rodziny* w dniu 18.12.2014 r. (asystent I) oraz 20.07.2015 r. (asystent II), zawierające opis rodziny przed objęciem wsparciem, cele współpracy – główny i szczegółowe w poszczególnych miesiącach oraz wnioski i uwagi. Zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy asystent dokonuje okresowej oceny sytuacji rodziny nie rzadziej niż co pół roku – stwierdzono, że asystenci nie zachowali określonej w ustawie częstotliwości dokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny.

W MOPS w Zabłudowie do oceny funkcjonowania rodziny i zasadności dalszego wspierania jej przez asystenta rodziny zbierał się zespół do spraw okresowej oceny, w skład którego wchodził Kierownik Ośrodka, pracownicy socjalni oraz asystent rodziny (w przypadku rodziny I spotkania odbyły się 22.07.2015 r. i 14.10.2015 r., w przypadku rodziny II – 14.10.2015 r.).

Zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika MOPS w Zabłudowie w roku 2014 asystent rodziny prowadził pracę z 14 rodzinami, w roku 2015 do dnia kontroli wsparciem objęto łącznie 19 rodzin.

Liczba rodzin, z którymi jeden asystent rodziny w tym samym czasie prowadził pracę, była uzależniona od stopnia trudności wykonywanych zadań i nie przekraczała w 2014 r. 20 rodzin, a w 2015 r. do dnia kontroli – 15 rodzin.

akta kontroli str. 242, 234

Kierownik Ośrodka wyjaśnił, że w ramach realizacji zadania, o którym mowa w art. 15 ust. 1 pkt 18 i 19 asystent rodziny współpracuje z Komisariatem Policji w Zabłudowie, Sądem Rejonowym w Białymstoku (Zespół Kuratorski), placówkami oświatowymi (Zespół Szkolno-Przedszkolny w Zabłudowie, Gimnazjum w Zabłudowie, Szkoły Podstawowe w Rafałowie i Białostocku, Publiczne Gimnazjum Nr 8 w Białymstoku, Zespół Szkół Technicznych w Białymstoku, III Liceum Ogólnokształcące dla Dorosłych w Białymstoku), organizacjami pozarządowymi (Stowarzyszenie Pomocy Rodzinie „Droga”, Katolickie Stowarzyszenie „Samarytanin” w Białymstoku, Caritas Archidiecezji Białostockiej) oraz Zespołem Interdyscyplinarnym w Zabłudowie, jednak w większości brak udokumentowania tej współpracy, np. w formie notatek, pism.

akta kontroli str. 238

Asystent rodziny na podstawie art. 16 ust. 1 pkt 1 ustawy korzystał, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Ośrodka, z prawa do wglądu do dokumentów zawierających dane osobowe członków rodziny, niezbędne do prowadzenia pracy z rodziną, znajdujących się m. in. w zbiorach Ośrodka, sporządzanych przez szkołę, do której uczęszczają dzieci z rodzin objętych wsparciem, Poradnię Psychologiczno-Pedagogiczną, Miejski Zespół do spraw Orzekania o Niepełnosprawności. Nie występowało do organów władzy publicznej, organizacji oraz instytucji o udzielenie informacji niezbędnych do udzielenia pomocy rodzinie, nie przedstawiano również ww. podmiotom ocen i wniosków zmierzających do zapewnienia skutecznej ochrony praw rodzin (art. 16 ust. 1 pkt 2 i 3) ze względu na brak potrzeb i wniosków w tym zakresie. Nie wystąpiły również sytuacje wymagające skorzystania przez asystenta z ochrony przewidzianej dla funkcjonariuszy publicznych (art. 16. ust. 3).

W ramach zapewnienia asystentowi rodziny prawa do korzystania z poradnictwa, w celu zachowania i wzmocnienia jego kompetencji, zgodnie z wyjaśnieniami Kierownika Ośrodka, asystent może liczyć na wsparcie pracowników Ośrodka oraz Polskiego Instytutu Mediacji i Integracji Społecznej. Asystent rodziny nawiązał także współpracę z asystentami rodziny z innych ośrodków.

akta kontroli str. 236

Podczas kontroli stwierdzono nieprawidłowości i uchybienia, które dotyczyły:

- 1) zatrudnienia na stanowisku asystenta rodziny osoby nieposiadającej kwalifikacji uprawniających do wykonywania pracy na tym stanowisku,
- 2) braku w aktach osobowych dwóch asystentów rodziny potwierdzenia spełniania warunków określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ww. ustawy,
- 3) nieopracowania zakresu czynności, odpowiedzialności i uprawnień asystentowi rodziny wykonującemu pracę w okresie od 04.05.2015 r. do 31.07.2015 r.,
- 4) powierzenia dwóm asystentom rodziny (w zakresach czynności, obowiązków i uprawnień z dnia 16.02.2014 r. i 15.09.2015 r.), nieposiadającym stosownego przygotowania, prowadzenie terapii dla rodzin i rodziców,
- 5) braku potwierdzenia opracowania i realizowania planu pracy z rodziną w konsultacji z pracownikiem socjalnym,
- 6) nieokreślenia w planach pracy okresu ich obowiązywania oraz nieopatrzenia datą sporządzenia w każdym przypadku,
- 7) niedokonywania okresowej oceny sytuacji rodziny i nieprzekazywania jej kierownikowi MOPS w Zabłudowie, nie rzadziej niż raz w miesiącu, tj. zgodnie częstotliwością określoną w zakresach czynności,
- 8) niezachowania przez asystentów częstotliwości dokonywania okresowej sytuacji rodziny. określonej w ustawie, tj. nie rzadziej niż co pół roku,

- 9) niedokumentowania wszystkich przypadków współpracy, o której mowa w art. 15 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy.

Za stwierdzone nieprawidłowości i uchybienia odpowiedzialny jest Kierownik Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Zabłudowie. Przyczyną stwierdzonych nieprawidłowości było niewłaściwe stosowanie przepisów ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

Mając na uwadze powyższe oceny i uwagi zaleca się:

1. Zatrudnianie na stanowisku asystenta rodziny osoby, która spełnia wymogi określone w art. 12 ust. 1 ustawy.
2. Potwierdzanie w aktach osobowych asystentów rodziny spełniania warunków określonych w art. 12 ust. 1 pkt 2, 3 i 4 ustawy.
3. Opracowywanie asystentom rodziny zakresów czynności, odpowiedzialności i uprawnień, z uwzględnieniem w szczególności zadań określonych w ustawie oraz powierzanie zadań zgodnie z posiadanym przygotowaniem zawodowym.
4. Opracowywanie i realizowanie planu pracy z rodziną w konsultacji z pracownikiem socjalnym, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 1 ustawy.
5. Dokonywanie okresowej oceny sytuacji rodziny i przekazywanie tej oceny Kierownikowi MOPS w Zabłudowie, nie rzadziej niż co pół roku, zgodnie z art. 15 ust. 1 pkt 15 ustawy.
6. Prowadzenie dokumentacji dotyczącej pracy z rodziną, tj. wykonywanie zadania określonego w art. 15 ust. 1 pkt 14 ustawy z należytą starannością, polegającą w szczególności na określaniu w planach pracy okresu ich obowiązywania, oznaczania planów pracy datą sporządzenia.
7. Dokumentowanie wykonywania zadań asystenta rodziny, o których mowa w art. 15 ust. 1 pkt 18 i 19 ustawy.

Na podstawie § 14 ust. 1 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 21 sierpnia 2015 r. w sprawie przeprowadzania kontroli przez wojewodę oraz wzoru legitymacji uprawniającej do przeprowadzania kontroli informuję, że może Pan złożyć zastrzeżenia do wystąpienia pokontrolnego na zasadach określonych w art. 197d ustawy z dnia 9 czerwca 2011 r. o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej.

W przypadku nieskorzystania z powyższego prawa, należy w terminie 30 powiadomić Wojewodę Podlaskiego o sposobie i terminie realizacji zaleceń pokontrolnych.

Dyrektor Wydziału
Polityki Społecznej

/-/

Andrzej Kozłowski

Kontrolerzy:

1. Katarzyna Kuprianowicz-Spirydonow – główny specjalista – /-/
2. Małgorzata Osipowicz – główny specjalista – /-/